

RIBARSTVO

Jugoslavije

LIST ZA SVE GRANE
SLATKOVODNOG RIBARSTVA

ZAGREB,
STUDENI — PROSINAC 1948.

GOD III. — BROJ 11—12

Basioli Josip
Ministarstvo rib.
Zagreb, Gundulićeva 3

Sloboda narodu!

Ministar ribarstva NRH Vice Buljan o aktuelnim problemima i zadacima naše ribarske privrede

Na posljednjem zasjedanju Hrvatskog Sabora održao je ministar ribarstva NR Hrvatske drug Vice Buljan ekspoziciju o stanju, razvitku, pitanjima i budućnosti našeg ribarstva. Taj je ekspoziciju probudio živo interesovanje ne samo u užim stručnim krugovima, nego i u širim slojevima. Svi koji sudjeluju u privrednom životu nove Jugoslavije te koji naročito prate razvoj naše privrede po pojedinim granama, mogli su razabrati iz ekspozicije druga ministra Buljana, da je i ribarstvo privredna grana, koja ima svoje značenje u sklopu cjelokupne narodne privrede. Iz zanimivog štiva iznesenog od druga ministra ističemo sljedeće: dok je desetgodišnji prosjek ulova morskog ribarstva prije rata iznio 11000t, a slatkovodnog 2000, postignut je 1946. g., to jest prve godine poslije rata, ulov od 12000 i 1784 t, 1947. g. 11195 i 1917 t, 1948. g. 13600 i 2120 t. Plan za 1949. g. predviđa znatno povećanu količinu od 23300 i 3400 t, a posljednja godina Petogodišnjeg plana treba da donese ulov od 47180 i 8000 tona! Svi znaci govore za to, da će se tim tempom i stvarno napredovati.

Ministar Buljan je punim pravom naglasio, da ribarska privreda nije ekonomska oblast razmjerno krupnih investicija niti polje gdje se razmjerno dugo mora čekati na rezultate. S druge pak strane ribarska privreda igra već danas svoju značajnu ulogu na vrlo važnim poljima, na primjer u vanjskoj trgovini, koja toliko doprinosi našem općem ekonomskom razvitku. Svako zna nadalje, kako takorekuć iz dana u dan raste udio našeg ribarstva u prehrani našeg stanovništva. U agrarnoj oblasti našeg privrednog života i u industriji, na selu i u gradu riba stalno dobiva na značenju, a ribar postaje sve važniji među pojedinim grupama naših trudbenika. Naša država, Savezna kao i pojedine Narodne republike uočile su te činjenice, te su svojom ekonomskom politikom sistematski radile na izgradnji i pojačavanju ribarstva i to kako ekonomskim tako i drugim mjerama za unapređenje našeg ribarstva. O radu i uspjesima naših naučnih instituta, Oceanografskog i instituta za slatkovodno ribarstvo, ekspediciji »Hvar«, govorio je ministar uvjerljivim riječima. Važne su i njegove izjave o tehničkoj obnovi, naročito o mehanizaciji u ribarstvu.

Naš list kao list za slatkovodno ribarstvo polaže u prvom redu važnost na to, da ministarova izlaganja o slatkovodnom ribarstvu u potpunom tekstu iznese:

Ministar drug Buljan rekao je:

»Iako slatkovodno ribarstvo u Narodnoj Republici Hrvatskoj predstavlja jednu osminu ulova u usporedbi sa morskim ribarstvom, ipak ono igra vidnu ulogu u prehrani.

Tako je na primjer u IV. kvartalu 1948. godine dobio Zagreb 400 tona, Sisak 30 tona, Osijek 80 tona, Karlovac 20 tona i t. d.

Također slatkovodna riba dolazi u obzir i za eksport. Obzirom na takav značaj naša vlast je posvetila pažnju obnovi i razvoju i slatkovodnog ribarstva.

Na ovom području postigli smo, među ostalim, ove rezultate:

Obnovu ribnjaka, plovila i mreža završili smo koncem 1946. godine te smo u toj godini postigli nivo 1939. god.

Istodobno smo vršili melioracije na ribnjacima koje su povisivale proizvodnju u 1947. za 180 tona u poređenju sa 1946., a u 1948. za 150 tona u poređenju sa 1947.

Radi što potpunijeg iskorištavanja ribnjačkih površina pristupilo se gajenju riže i šaranskog mlađa na istim površinama. Prosječni prinos riže po jednom hektaru bio je godišnje 41 kvintal i 2,5 kvintala šaranskog mlađa. Na osnovu ovih rezultata podižu se u 1949. u N. R. H. velika rižna polja.

U 1948. god. prišlo se iskorištavanju dosada neiskorištanih poluribnjaka Vranskog jezera i mrtvog rukava Drave kod Bijelog brda, gdje su postignuti dobri rezultati.

U 1949. godini plan slatkovodnog ribarstva ostvaren je sa 82%. Međutim i tako podbačeni plan stoji iznad produkcije 1939. godine.

Jedan od osnovnih razloga podbacivanja plana jest nedovoljna količina hrane, kojom smo raspolagali za hranjenje ribe u ribnjacima.

Radi još uspješnijeg razvoja slatkovodnog ribarstva pred nama stoje ovi osnovni zadaci:

Organizirati korištenje otvorenih visinskih i nizinskih voda i koristeći se iskustvima Vranskoga jezera i Sarvaša nastaviti nasadivanjem poluribnjaka, kojih još ima neiskorištenih u našoj Republici.

Proširiti postojeće ribnjake i time povećati kapacitet slatkovodnog ribarstva da bi se osposobili da u potpu-

nosti ostvarimo zadatke postavljene slatkovodnom ribarstvu u petogodišnjem planu.»

Nakon iscrpnog razlaganja svih problema ribarstva naše Narodne republike uopće ministar zaključio je svoj ekspozaj slijedećim konstatacijama općeg karaktera:

»Gledajući u cjelim na rezultate rada u ovoj privrednoj grani vidimo da su revolucionarne društveno-političke i ekonomske promjene u našoj zemlji — koje su izveli naši narodi pod rukovodstvom Komunističke partije na čelu sa drugom Titom — omogućile, da razvoj ove privredne grane i trudenika — ribara krene novim putem. I na tom novom putu postigli smo već dobre rezultate.

Međutim, na završetku moram još jednom podvući, da — bez obzira na postignute uspjehe — mi nismo ribarstvo u dovoljnoj mjeri mobilizirali i iskoristili za rješavanje tako krupnog zadatka kao što je podizanje životnog standarda, a naročito da smo propustili da bržim tempom razvijemo dubinski ribolov i time ovladamo po nama nedovoljno iskorištenim rezervama naših teritorijalnih voda i otvorenog Jadrana.

Naše ribarstvo u 1949. godini bacit će se svim snagama na likvidiranje tih slabosti, da i ono doprinese namjenjeni mu udio u ostvarenju Titovog petogodišnjeg plana.»

Produktivnost i plansko iskorišćavanje ribolovnih voda

Kada je reč o iskorišćavanju otvorenih voda i drugih prirodnih vodišta, pomišlja se prvenstveno na ribolov. Riba su po vrstima i količini najskupocijeni pretstavici životinjskog sveta u našim vodama. Milijoni kilograma svežeg ribljeg mesa daju naše reke narodnoj privredi. To meso zamenjuje u ishrani meso domaćih životinja, kojih je gajenje i skuplje i teže. Riba su zapravo čoveku dar prirode. One su, kako se to kaže jezikom pravnika, priraštaj naših voda kao rezultat delovanja prirodnih sila i odnosa. One se množe i rastu bez vidnijeg učešća ljudske ruke i bez ulaganja kapitala za njihovo množenje i hranjenje. Izdaci u ribolovu svodili su se dosada, uz neznatne izuzetke, na nabavke i održavanje ribarskih alata, plovila i na plaćanje zakupnine. Izdaci za poribljavanje, zaštitu i investicije, bili su tako neznatni da i ne dolaze u obzir.

Baš radi toga, što u ribolovu prevladaju stvaralačka ruka prirode i stihijski odnosi zadržao je ribolov u otvorenim vodama karakter stihijnosti i tehničke nezavršenosti. Naši ribari na otvorenim vodama su i sada, kao i njihovi prethodnici, prilični primitivci po metodama i srestvima ribolova. Njihovi se uspesi svode na: lično i u najužem krugu prenosivo iskustvo, instinkt dovrtljivog ribolovca, praktična zapažanja, poznavanje života pojedinih vrsta riba, njihovih migracija (selenja), njihova reagovanja na vremenske promene, temperaturu, hemijski režim vode, postavljene zamke i hranljivu bazu. Organizovanih nastojanja i usavršavanja, opštih iskustava i njihove naučne obrade nije bilo. Zato se može s pravom ustvrditi da iskorišćavanje ribljeg blaga na dozvoljen način i preko ovlašćenih ribara, nije u srazmeri sa prirodnim mogućnostima, koje pružaju, i koje bi mogle da pruže naše ribolovne vode. Naši ribari sa njihovim ograničenim i primitivnim srestvima za ribolov nisu u stanju da iz naših voda izvuku onaj prirodni priraštaj, koji, pod normalnim prirodnim okolnostima, one mogu da pruže našoj privredi. Usled toga je u povoljnim prilikama preostajao jedan neiskorišćavan i zanemaren višak u proizvodnji naših ribolovnih voda, koji je nestajao pod žrvnjem bioloških regulatora i ravnoteže u prirodi. Taj gubitak naše privrede vekovna je karaktera, pa i danas postoji. Šta više nije taj gubitak dosada ni beležen kao pasivna stavka u bilansu našeg nacionalnog dohotka.

Postoje, naime, granice produktivnosti ribolovnih voda. Te granice nisu do danas teoretski markirane, pa šta više taj problem jedva da je u svojoj obimnosti i nagovešten. Povremene razlike u količinama ribe u celosti,

i pojedinih vrsta, kreću se samo između plafona produkcije i skrajnje opustošenosti. Te razlike su posledica raznih poznatih i nepoznatih prirodnih uticaja, koji deluju povoljno ili nepovoljno na život riba, njihovo množenje, ishranu i napredovanje. Od tog količinskog variranja zavisi raspoloživi priraštaj ili bolje rečeno promenjivi realni kapacitet naših voda.

Prirodni uticaji su postojani, i dok su u normalnim stranicama, deluju kao potrebni prirodni regulatori. Samo s vremena na vreme uzimaju oni teže razmere, a ponekad i karakter katastrofe. Tada se mirni i normalni tok produkcije za kraće ili duže vreme poremeti da sporadično dostigne i katastrofalan pad. Ta opasna pomeranja u produkciji ribolovnih voda izazivaju razni, dovoljno nam poznati uzroci. To su pre svega razna riblja oboljenja, koja imaju redovno ograničene štetne posledice, ukoliko ne uzmu epizootski karakter. Pored ovih epizootskih katastrofa, mogu da prouzrokuju opasnije poremećaje neobično sušne godine, a tu i tamo i čvrste, dugotrajne zime, koje prekriju neke reke debelim slojem leda i skroz pomrnu pliće reke i neproticajna vodišta.

Prirodnim štetnim uticajima pridružuje se često puta na najnemilosrdniji način čovek svojim svesnim uništavanjem ili nehatom. Ta čovekova delatnost pokazuje se u masovnom uništavanju konzumne ribe i mladunaca eksplozivnim i omamljućim srestvima u lakomom izlovljavanju polno zrele ribe za vreme mreštenja na poplavljenim područjima i prirodno podesnim mrestilištima u rasturanju ribljih gnezda i uništavanju ikre u danima mreštenja i prepuštanju sigurnoj smrti milijona ribljeg mladca zaostalog na poplavnim terenima posle povlačenja vode u rečna korita. Kako voda u tim vodištima preko leta presahne, nađe to dragoceno prirodno blago sigurnu smrt, ukoliko nije već ranije postalo plen raznih grabežljivaca.

U novije vreme je postao opasan faktor uništavanja ribe ekonomski progres naše zemlje, koji uzima brzi tempo i sve šire razmere. Industrijalizacija, elektrifikacija, regulacije vodotoka za odbranu od poplava, asanacije, poljoprivredne melioracije i dr. vrše duboke preobražaje u tokovima naših voda, na vodenim prostorima, hemijskom režimu vode, flori i fauni ribolovnih voda, što ima presudan uticaj na riblji fond i proizvodni kapacitet naših otvorenih voda i ribolovnih vodišta koja su sa njima u stalnoj ili povremenoj vezi.